

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 grudnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że M. S. nie podlega jako pracownik płatnika składek ELA J. S. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu od dnia 6 lutego 2014 roku.

Decyzja została wydana na podstawie art.83 ust.1 punkt 1, art.68 ust.1 punkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2015 roku, poz.121 ze zm.), art.83§1 k.c. w zw. z art.300 k.p.

W uzasadnieniu decyzji Zakład wskazał, iż M. S. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy o pracę od dnia 6 lutego 2014 roku, a od 21 marca 2014 roku była niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. Ubezpieczona wróciła do pracy od dnia 1 maja 2016 roku, a od dnia 16 czerwca 2016 roku ponownie stała się niezdolna do pracy.

Zdaniem organu rentowego umowa o pracę była pozorna, gdyż jedynym jej celem było uzyskanie przez ubezpieczoną świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. J. S. nie miał potrzeby zatrudniania pracownika, bowiem przed zatrudnieniem ubezpieczonej jak i w okresie jej nieobecności nie zatrudniał innych osób, sam wykonując pracę. Wynagrodzenie ubezpieczonej było niewiele niższe niż osiąganego przez płatnika składek dochód z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył pełnomocnik ubezpieczonej M. S..

Decyzję zaskarżył w całości, zarzucając organowi rentowemu błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że ubezpieczona od dnia 6 lutego 2014 roku nie podjęła pracy jako pracownik w firmie (...), a zawarta umowa o pracę była pozorna.

Wniósł o zmianę decyzji przez ustalenie, że ubezpieczona podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu od dnia 6 lutego 2014 roku jako pracownik płatnika składek J. S..

W uzasadnieniu odwołania podał, iż ubezpieczona rozpoczęła pracę od 6 lutego 2014 roku w firmie rodzinnej, u swojego ojca J. S.. Ubezpieczona została zatrudniona jako sprzedawca, na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony za wynagrodzeniem 2.500 zł. Do jej obowiązków należała sprzedaż towarów, obsługa klientów, przyjmowanie dostaw oraz ogólny nadzór nad funkcjonowaniem sklepu. Pomoc ubezpieczonej w prowadzeniu sklepu była niezbędna z uwagi na chorobę mamy ubezpieczonej, a J. S. postanowił powierzyć pracę osobie zaufanej. W tym okresie ubezpieczona pozostawała bez pracy, posiadała wiedzę i doświadczenie w wykonywaniu tego rodzaju pracy.

Zdaniem skarżącego okoliczność, iż ubezpieczona w dacie zawarcia umowy o pracę była w ciąży nie świadczy o niewykonywaniu przez nią pracy i tym samym o pozorności zatrudnienia.

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie.

Na rozprawie w dniu 5 lutego 2018 roku pełnomocnik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosła o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego od ubezpieczonej i zainteresowanego, podając wartość przedmiotu sporu na kwotę 9.300 zł.

Zainteresowany J. S. przyłączył się do odwołania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona M. S. ma wykształcenie wyższe. Ukończyła w lipcu 2010 roku studia na Wydziale Nauk o Wychowaniu (...) na kierunku pedagogika w specjalności pedagogika wieku dziecięcego.

Ubezpieczona pracowała jako pracownik administracji, pracownik biura oraz opiekun finansowy.

Ostatnie zatrudnienie ubezpieczonej ustало w dniu 17 sierpnia 2013 roku, od tego czasu ubezpieczona pozostawała bez pracy.

(dyplom ukończenia studiów, świadectwa pracy – akta osobowe)

Zainteresowany J. S. prowadzi od 6 września 1999 roku działalność gospodarczą pod nazwą Sklep (...) w Ł. przy ul. (...), której przedmiotem jest sprzedaż detaliczna żywności, napojów i wyrobów tytoniowych.

(wydruk z (...) k.16 akt ZUS)

W dniu 6 lutego 2014 roku ubezpieczona zawarła umowę o pracę ze swoim ojcem J. S..

Ubezpieczona została zatrudniona na stanowisku sprzedawcy, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem 2.500 zł.

Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

(umowa o pracę – akta osobowe)

W dniu 4 lutego 2014 roku ubezpieczona uzyskała zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy na stanowisku sprzedawcy, a w dniu 20 lutego 2014 roku odbyła szkolenie BHP.

(zaświadczenie, karta szkolenia BHP – akta osobowe)

Podejmując pracę ubezpieczona wiedziała, że jest w ciąży.

Od dnia 21 marca 2014 roku ubezpieczona była niezdolna do pracy. W dniu przyjęcia do szpitala – 21 marca 2014 roku była w 11/8 tygodniu ciąży.

Przyczyną niezdolności ubezpieczonej do pracy były powikłania ciąży i poronienie.

Ubezpieczona była niezdolna do pracy do dnia 13 czerwca 2014 roku.

(karta informacyjna – k.10)

W dniu 13 czerwca 2014 roku ubezpieczona otrzymała zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań psychiatrycznych do podjęcia pracy.

(zaświadczenie – akta osobowe)

W dniu 15 czerwca 2014 roku ubezpieczona miała wizytę lekarską, podczas której potwierdzono 8 tydzień ciąży.

(karta ciąży – k.18-20)

Od dnia 14 lipca 2014 roku ubezpieczona była ponownie niezdolna do pracy, niezdolność do pracy przypadła w okresie ciąży.

W dniu 28 stycznia 2015 roku ubezpieczona urodziła syna.

W dniu 11 stycznia 2016 roku ubezpieczona wystąpiła do zainteresowanego o udzielenie jej urlopu wychowawczego na okres od 27 stycznia do 30 kwietnia 2016 roku.

(odpis skrócony aktu urodzenia, wnioski o urlop wychowawczy, zaświadczenia lekarskie – akta osobowe)

Od 16 czerwca 2016 roku ubezpieczona była ponownie niezdolna do pracy, z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży.

(zestawienie zaświadczeń – k.4 akt ZUS)

Drugie dziecko ubezpieczona urodziła w dniu 20 stycznia 2017 roku.

(zeznania ubezpieczonej min.00:05:14-00:23:36 protokół z 18.09.2017 r. w zw. z min.00:02:53 protokół z 5.02.2018 r.)

Ubezpieczona potwierdzała otrzymanie wynagrodzenia podpisując listę płac.

(listy płac – akta osobowe)

Ubezpieczona podpisywała listy obecności.

(listy obecności – akta osobowe)

Przecięty miesięczny dochód płatnika J. S. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej wynosił:

- w okresie od lutego do grudnia 2014 roku 4.147,39 zł,
- w 2015 roku 3.374,46 zł,
- w 2016 roku 2.622,37 zł.

Dochód ten należy pomniejszyć o składki na ubezpieczenie społeczne płatnika.

(zestawienie – k.123-125 akt ZUS, zeznania świadka A. F. min.00:49:27-01:00:11 protokół z 18.09.2017 r.)

Sklep zainteresowanego był otwarty w godzinach od 6:00 do 20:00. W sklepie były sprzedawane artykuły żywnościowe, papierosy, alkohol, bilety.

(zeznania ubezpieczonej min.00:05:14-00:23:36 protokół z 18.09.2017 r. w zw. z min.00:02:53 protokół z 5.02.2018 r.)

W okresie nieobecności ubezpieczonej J. S. nie zatrudniał innych pracowników. Przed zatrudnieniem ubezpieczonej płatnikowi w prowadzeniu sklepu pomagała E. S., która nie była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako osoba współpracująca. E. S. podlegała wówczas ubezpieczeniu społecznemu rolników.

(zeznania zainteresowanego min.00:25:57-00:43:49 protokół z 18.09.2017 r. w zw. z min.00:08:09 protokół z 5.02.2018 r., zeznania świadka E. S. min.01:00:11-01:14:48 protokół z 18.09.2017 r.)

Ubezpieczona nie podpisywała dokumentów związanych z prowadzeniem sklepu, nie składała zamówień.

(zeznania ubezpieczonej min.00:05:14-00:23:36 protokół z 18.09.2017 r. w zw. z min.00:02:53 protokół z 5.02.2018 r.)

E. S., żona płatnika była hospitalizowana w Wojewódzkim Szpitalu (...) w Ł. w II Oddziale (...) Onkologicznej w okresie od 29 do 31 października 2014 roku. Skierowanie do szpitala otrzymała w dniu 8 września 2014 roku.

(karta informacyjna – k.22-23, skierowanie – k.24)

Ubezpieczona pomagała rodzicom w prowadzeniu sklepu przed zatrudnieniem.

(zeznania zainteresowanego min.00:25:57-00:43:49 protokół z 18.09.2017 r. w zw. z min.00:08:09 protokół z 5.02.2018 r.)

Zainteresowany był niezdolny do pracy w okresie od 13 listopada 2015 roku do 5 stycznia 2016 roku. Podczas swojej nieobecności nie zatrudniał pracownika. W okresie od listopada 2015 roku do stycznia 2016 roku wykazał przychód z prowadzenia działalności gospodarczej.

(zestawienie zaświadczeń lekarskich – k.131, zestawienie dochodów – k.57-58)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z ww. dokumentów, których autentyczności strony nie kwestionowały.

Załączona do akt dokumentacja osobowa ubezpieczonej potwierdza jedynie fakt formalnego jej sporządzenia, a nie jest dowodem faktycznego istnienia pomiędzy stronami stosunku pracy, jest przejawem formalnego zadośćuczynienia obowiązkowi zainteresowanego jako pracodawcy, natomiast nie przesądza o tym, że praca była przez skarżącą faktycznie wykonywana.

Ubezpieczona złożyła zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy, niemniej jednak lekarz wystawiający zaświadczenie A. J. nie dysponuje dokumentacją medyczną ubezpieczonej.

Sąd pominął zeznania świadka A. F., który prowadził księgowość dla zainteresowanego. Świadek na podstawie informacji uzyskanych od płatnika obliczał wynagrodzenie, wysokość podatków i składek. Świadek zeznał, iż ubezpieczona przywoziła dokumenty do rozliczenia do biura, że widział ubezpieczoną w sklepie. Nie wskazał, kiedy widział ubezpieczoną w sklepie, nie ma też wiedzy w jakich godzinach ubezpieczona pracowała.

Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom świadka M. B.. Świadek zeznała, iż w 2014 roku widziała w sklepie głównie ubezpieczoną i jej tatę. Zeznania te są niewiarygodne, bowiem ubezpieczona była zdolna do wykonywania pracy w jedynie okresie od 6 lutego do 20 marca 2014 roku i od 14 czerwca do 13 lipca 2014 roku, świadek nie mogła zatem wiedzieć przy pracy w sklepie w 2014 roku głównie ubezpieczonej, gdyż ubezpieczona pracowała nieco ponad 2 miesiące.

Świadek nie ma wiedzy o zaangażowaniu ubezpieczonej w okresie od 1 maja do 15 czerwca 2016 roku.

Za niewiarygodne, co do wykonywania pracy przez ubezpieczoną Sąd uznał również zeznania świadka D. B., bowiem świadek od 25 stycznia 2014 roku nieprzerwanie do 3 kwietnia 2014 roku był niezdolny do pracy (zestawienie zaświadczeń – k.123). Świadek nie wykonywał zatem czynności związanych z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. Nadto z zeznań świadka wynika, iż wprawdzie widział ubezpieczoną w pracy w sklepie, ale nie wie kiedy.

Nie zasługują na wiarę zeznania świadka R. I.. Zeznania te dotyczące dowożenia towaru do sklepu płatnika niespójne z zeznaniami D. B.. Świadek D. B. zeznał, iż pieczywo było przywożone 2 razy dziennie – rano i około 13-14, zaś świadek R. I., zeznał, że przywoził pieczywo trzy razy dziennie – rano o godzinie 6:30, o godzinie 9:00 i następnie po południu. Z zeznań świadka wynika, iż pieczywo odbierała także E. S., natomiast E. S. nie potwierdziła, by odbierała zamówione pieczywo.

Zeznania świadka W. K. również nie potwierdzają wykonywania przez ubezpieczoną pracy. Wprawdzie świadek zeznał szczegółowo że w 2014 roku zamawiał u ubezpieczonej podstawowe produkty spożywcze, że robi zakupy zarówno rano jak i po południu, to mimo tej szczegółowej wiedzy świadek nie pamięta, dłuższych nieobecności ubezpieczonej w pracy. Jak wyżej wskazano ubezpieczona pracowała w 2014 roku tylko nieco ponad 2 miesiące i skoro świadek

szczegółowo pamięta, że wykonywała pracę to powinien również pamiętać, że był okres, w którym ubezpieczona nie wykonywała pracy.

Świadek także nie ma wiedzy o czynnościach jakie ubezpieczona wykonywała w 2016 roku.

Zeznania płatnika, że w prowadzeniu działalności gospodarczej pomagała mu żona E. S. nie znalazły potwierdzenia w zeznaniach świadka E. S.. Świadek zeznała, iż rzadko bywała w sklepie w 2014 roku.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2017 roku, poz.1778) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Definicja pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych została zawarta w przepisie art.8 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanym przez art. 22 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I UK 296/04, OSNP 2006/9-10/157).

Stosownie do treści art.22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Stosunek pracy posiada szczególne cechy, które pozwalają na jego odróżnienie od innych stosunków prawnych do niego zbliżonych.

Stosunek pracy wyróżnia się:

- 1) koniecznością osobistego wykonania pracy,
- 2) podporządkowaniem pracownika pracodawcy,
- 3) wykonywaniem pracy na rzecz pracodawcy
- 4) i na jego ryzyko,
- 5) a ponadto odpłatnością pracy.

W razie ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występowały elementy obce stosunkowi pracy nie jest możliwa ocena, że zawarta została umowa o pracę.

Nawiązanie stosunku pracy skutkuje równoległym powstaniem stosunku ubezpieczenia. Obydwa te stosunki, jakkolwiek mają inne cele, to wzajemnie się uzupełniają i zabezpieczają pracownika materialnie - pierwszy na co dzień, drugi na wypadek zdarzeń losowych. Stosunek ubezpieczenia społecznego pracowniczego jest konsekwencją stosunku pracy i jako taki ma charakter wtórny. Ubezpieczenie społeczne nie może bowiem istnieć bez stosunku pracy. Uruchomienie stosunku ubezpieczeniowego może odnosić się wyłącznie do ważnego stosunku pracy, a więc takiego, który stanowi wyraz woli obu stron realizowania celów, którym umowa ma służyć. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Legalis nr 88987). Sam fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdzono, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art.58§1 k.c. w zw. z art.300 k.p.). Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia. Nawiązanie umowy o pracę może bowiem wynikać z czynności faktycznych wyrażających się z jednej strony zobowiązaniem pracownika do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, z drugiej zobowiązaniem pracodawcy do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art.22§1 k.p.).

W niniejszej sprawie płatnik składek J. S. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Sklep (...) zawarł z M. S. umowę o pracę, która z formalnego punktu widzenia stanowiła stosowną podstawę do objęcia ubezpieczonej ubezpieczeniem społecznym. Ważność tej umowy została jednak – słusznie – zakwestionowana przez organ rentowy.

W ocenie Sądu analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że ubezpieczona nie wykonywała pracy na rzecz J. S. na podstawie umowy o pracę.

Przede wszystkim w toku niniejszego postępowania nie zostały złożone żadne dokumenty (poza dokumentacją osobową) z których wynikałoby, że ubezpieczona świadczyła pracę, że wykonywała jakiegokolwiek czynności na rzecz pracodawcy. Ubezpieczona nie zajmowała się zamawianiem towaru, nie potwierdzała przyjęcia towaru, nie sporządzała żadnych dokumentów związanych ze sprzedażą.

Ubezpieczona na podstawie zawartej umowy o pracę mogła wykonywać pracę w 2014 roku w okresie od 6 lutego do 20 marca i od 14 czerwca do 13 lipca, zaś w 2016 roku do 1 maja do 15 czerwca. W pozostałym okresie była niezdolna do pracy, przebywała na urlopie macierzyńskim, rodzicielskim i wychowawczym.

W dacie zawarcia umowy o pracę ubezpieczona wiedziała, że jest w ciąży, nie miała również tytułu do ubezpieczenia. W tej sytuacji logicznym jest, że ubezpieczona była zainteresowana uzyskaniem tytułu do ubezpieczenia, na podstawie którego mogłaby w przyszłości skorzystać ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Zawarcie umowy o pracę nie jest jednak wystarczające do uznania, że powstał tytuł do ubezpieczenia pracowniczego. Umową o pracę musi być bowiem wykonywana.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby ubezpieczona w spornym okresie od 6 lutego 2014 roku świadczyła pracę na podstawie umowy o pracę. Ubezpieczona, poza dokumentacją pracowniczą nie przedstawiła żadnego wiarygodnego dowodu potwierdzającego wykonywanie przez nią pracy. Nie istnieją bowiem żadne dokumenty, z których wynikałoby że ubezpieczona wykonywała pracę jak podpisane faktury, zamówienia, dowody przyjęcia towaru, dowody zapłaty za towar. Zeznania świadków, którzy mieliby ubezpieczoną wiedzieć podczas pracy w sklepie zostały uznane za niewiarygodne. Jak wyżej wskazano, świadkowie nie wskazali kiedy wiedzieli ubezpieczoną w pracy w 2014 roku, ani jakie czynności wykonywała w 2016 roku.00

J. S., stworzył dla ubezpieczonej miejsce pracy, celem umożliwienia jej skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z ciążą. W działaniu zainteresowanego dotyczącym zatrudnienia ubezpieczonej brak jest konsekwencji i ekonomicznej racjonalności. W okresie nieobecności ubezpieczonej w pracy J. S. nie zatrudnił pracowników, co więcej także przed zatrudnieniem ubezpieczonej J. S. nie zatrudnił pracowników. Wynagrodzenie zaproponowane ubezpieczonej było niewiele niższe niż średni miesięczny dochód zainteresowanego.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że zainteresowany, nie miał realnej potrzeby zatrudnienia pracownika na stanowisku sprzedawcy. Płatnik dotychczas wykonywał pracę sam, z pomocą żony E. S., a w okresie własnej niezdolności do pracy od 13 listopada 2015 roku do 5 stycznia 2016 roku osiągał przychód z tytułu działalności, choć nikogo nie zgłosił do ubezpieczeń społecznych.

Dodatkowo należy wskazać, iż zatrudnienie ubezpieczonej generowało po stronie zainteresowanego koszty, które niewątpliwie skutkowały obniżeniem jego dochodu, skoro przychód pozostawał na tym samym poziomie.

Podkreślić także należy, że fakt braku zatrudnienia pracownika na miejsce ubezpieczonej w czasie jej nieobecności utwierdza Sąd w przekonaniu, że zatrudnienie ubezpieczonej przez zainteresowanego było pozorne.

W ocenie Sądu ubezpieczona nie wykonywała na rzecz zainteresowanego czynności charakterystycznych dla stosunku pracy. Wszak nie była w stanie przedstawić jakiejkolwiek wiarygodnej dokumentacji świadczącej o podejmowaniu przez nią czynności. Z zeznań świadków nie wynika również jednoznacznie kiedy ubezpieczona wykonywała pracę. Wobec powyższego trzeba uznać, że po prostu nie wykonywała czynności pracowniczych na rzecz swego rzekomego pracodawcy. Odwołująca nie udowodniła, że w spornym okresie była zatrudniona w ramach rzeczywistego, a nie pozornego stosunku pracy i nie udźwignęła ciężaru dowodu w tym zakresie.

Potwierdzeniem rzeczywistego świadczenia pracy nie może być umowa o pracę, czy też lista obecności. Są to bowiem dokumenty stworzone na potrzeby zgromadzenia wymaganej prawem dokumentacji pracowniczej, a nie są one dowodem na faktyczne świadczenie pracy. Zauważyć należy, że zainteresowany również nie przedstawił jakichkolwiek innych dokumentów świadczących o wykonywaniu przez ubezpieczoną obowiązków pracowniczych.

Należy zaznaczyć, iż dokument w postaci umowy o pracę nie jest niepodważalnym dowodem na to, że osoby podpisujące go faktycznie złożyły oświadczenia woli o treści zapisanej w dokumencie. Mimo istnienia formalnej umowy o pracę, możliwe jest ustalenie, że w konkretnych okolicznościach faktycznych zawarta ona została dla pozorów (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 września 2015 roku, III AUA 622/15). O tym czy strony istotnie nawiązały umowę o pracę nie decyduje zatem formalne podpisanie umowy nazwanej umową o pracę, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie na jej podstawie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy - przede wszystkim świadczenie pracy przez pracownika z zamiarem wykonywania obowiązków pracowniczych, czyli świadczenie pracy podporządkowanej, w charakterze pracownika, w czasie i miejscu oznaczonym przez pracodawcę. Tym samym w odniesieniu do umowy o pracę pozorność polega na tym, że strony nie zamierzają osiągnąć skutków wynikających z tej umowy, a określonych w art. 22 k.p.

Konsekwencją tak przeprowadzonej oceny materiału dowodowego, jest przyjęcie, że przedmiotowa umowa o pracę jest nieważna na mocy art. 83§1 k.c., a także, iż pomiędzy ubezpieczoną a zainteresowanym nie powstał stosunek pracy w rozumieniu art. 22 k.p. Przepis art. 83§1 k.c. określa czynność prawną pozorną, jako oświadczenie woli złożone drugiej stronie, które musi być złożone tylko dla pozorów, a jego adresat musi mieć tego świadomość, przy czym przesłanki te muszą wystąpić łącznie. Złożenie oświadczenia woli dla pozorów oznacza, że osoba oświadczająca wolę w każdym wypadku nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Taka też sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie.

Zarówno ubezpieczona jak i zainteresowany nie mieli zamiaru wywołać skutków prawnych jakie wiążą się z zawarciem umowy o pracę, to jest nie chcieli powstania zobowiązania, w którym pracownik miałaby świadczyć na rzecz pracodawcy pracę, a pracodawca tę pracę przyjmować za wynagrodzeniem. Strony nie tylko nie miały zamiaru realizować postanowień umowy, ale także jej nie zrealizowały, a zatem nie istniał pomiędzy nimi stosunek pracy, skoro pracownik pracy nie wykonywał a pracodawca go nie zatrudniał. W takim zaś przypadku nie mógł powstać tytuł ubezpieczenia, pod którym odwołująca została zgłoszona. Zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego następuje wówczas jedynie pod pozorem zatrudnienia, a zatem dotyczy osoby, która nie może być uznana za podmiot tego rodzaju ubezpieczenia, ponieważ nie świadczy pracy w ramach stosunku pracy i przez to nie można jej przypisać cech pracownika (wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2001 roku, II UKN 244/00).

W ocenie Sądu Okręgowego przedstawione okoliczności przemawiają za uznaniem, że ubezpieczona, ze względu na spodziewaną niezdolność do pracy i związane z tym prawo do świadczeń, była zainteresowana objęciem jej tytułem ubezpieczeń społecznych i uzyskaniem świadczenia. Strony umowy musiały mieć świadomość tego, że umowa nie będzie ich obowiązywać, a ich ewentualne zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne będą krótkotrwałe.

W uznaniu Sądu nawiązanie stosunku pracy, którego elementami są zobowiązanie się pracownika do wykonywania pracy i zobowiązanie pracodawcy do wypłacania wynagrodzenia, nie było rzeczywistym celem stron. Stronom chodziło o uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tytułu ciąży i macierzyństwa i temu celowi podporządkowały skonstruowanie określonej sytuacji prawnej, a umowa o pracę stanowić miała przede wszystkim narzędzie do realizacji tego celu. Fikcyjne, czyli tylko pozorne zawarcie umowy o pracę nie mogło stanowić podstawy do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami pracowników.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle poczynionych ustaleń faktycznych, wątpliwości organu rentowego co do rzeczywistego celu i zamiaru stron nawiązujących ten stosunek prawny były uzasadnione, a zatem zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odpowiada prawu. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98§1 i §3 k.p.c., zgodnie z treścią którego strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, w tym koszty wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika. W uchwale z dnia 6 lutego 2016 roku (III UZP 2/16) Sąd Najwyższy wskazał, iż w sprawie o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku ubezpieczenia społecznego lub jego zakresu (o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego; o podleganie ubezpieczeniom społecznym) do niezbędnych kosztów procesu zalicza się wynagrodzenie reprezentującego stronę radcy prawnego, biorąc za podstawę zasądzenia opłaty za jego czynności z tytułu zastępstwa prawnego, wartość przedmiotu sporu. W przedmiotowej sprawie organ rentowy wygrał sprawę w całości, stąd Sąd obciążył ubezpieczoną i zainteresowanego obowiązkiem zwrotu poniesionych przez organ rentowy kosztów zastępstwa procesowego, ustalając wysokość należności na kwotę 1.800 zł w oparciu o przepis §2 punkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz.265), przy uwzględnieniu treści §2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 20 września 2017 roku (Dz.U. z 2017 roku, poz. 1799).

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć zainteresowanemu z pouczeniem o prawie, terminie i sposobie złożenia apelacji.

12 marca 2018 roku